

Sveučilišne i visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj

Tomić, Ines

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:219804>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Prijediplomski jednopredmetni studij Informatologije

Ines Tomić

Sveučilišne i visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2024.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske znanosti

Prijediplomski jednopredmetni studij Informatologije

Ines Tomić

Sveučilišne i visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj

Završni rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Darko Lacović

Osijek, 2024.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 30.09.2024.

Ines Tomić, 0122225567

Ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

Knjižnice su iznimno važne ustanove za kulturni razvoj svake države. Knjižnice prikupljaju, obrađuju, čuvaju, pripremaju i daju na korištenje tiskanu, grafičku, digitalnu i drugu građu koja korisnicima knjižnica služi za obrazovanje ili za svakodnevni život. Sveučilišne i fakultetske knjižnice svojim službama i uslugama prvenstveno trebaju pružiti podršku studentima u njihovom akademskom obrazovanju, a znanstveno-nastavnom osoblju osigurati izvore za znanstvenoistraživački rad. U radu se opisuju pojedine sveučilišne, veleučilišne i fakultetske knjižnice koje djeluju u Hrvatskoj na temelju analize sadržaja njihovih mrežnih stranica. Provedena analiza pokazala je da knjižnice na svojim mrežnim stranicama najčešće objavljuju, tj. navode informacije o lokaciji knjižnice, radnom vremenu knjižnice te pojedinih odjela i knjižničnih službi, informacije o knjižničnom fondu, informacije o prostoru u kojem se nalaze čitaonice i usluge koje se u njima nude, vrste knjižničnih usluga koje knjižnica pruža svojim korisnicima, informacije o programima u kojima knjižnica sudjeluje, informacije o aktivnostima koje organizira, te aktivnosti knjižnice na društvenim mrežama. Većina knjižnica na mrežnim stranicama donosi kratke informacije o prostoru, građi i uslugama, no može se primijetiti kako neke knjižnice ne ažuriraju često mrežne stranice. Vrlo je važno da knjižnice redovitije ažuriraju svoje mrežne stranice kako bi korisnici brzo i lako mogli pronaći sve informacije koje su im potrebne.

Ključne riječi: sveučilišne knjižnice, veleučilišne knjižnice, fakultetske knjižnice, Hrvatska

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Sveučilišne i veleučilišne knjižnice.....	2
2.1. Sveučilišne knjižnice	2
2.2. Veleučilišne knjižnice.....	8
3. Fakultetske knjižnice na Sveučilištu u Osijeku.....	12
4. Zaključak	20
Literatura	21

1. UVOD

Knjižnice su iznimno važne ustanove za kulturni razvoj svake države budući da prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korištenje tiskanu, grafičku, digitalnu i drugu građu koja korisnicima knjižnica služi za obrazovanje, znanstveni rad te kao pomoć u svakodnevnom životu. Knjižnice se prema vrsti i sadržaju svojih zbirki dijele na opće i specijalne knjižnice, a također se mogu dijeliti i prema namjeni i korištenju na privatne i javne knjižnice. Pod opće knjižnice uvrštavaju se nacionalne, sveučilišne i gradske/narodne knjižnice, dok se u specijalne knjižnice ubrajaju medicinske, tehničke, znanstvene, glazbene i druge knjižnice. Sveučilišne knjižnice prate i podržavaju rad znanstvenika, profesora, nastavnog osoblja i studenata te grade fond koji će biti koristan za daljnja znanstvena istraživanja. Prve hrvatske knjižnice vežu se uz vjerske ustanove (biskupije i samostane), koje su kasnije poslužile kao začetnice prvih hrvatskih sveučilišnih knjižnica. U ovom radu obrađuju se knjižnice nekih javnih i privatnih sveučilišta, veleučilišta i fakulteta u Hrvatskoj. Cilj rada je dati pregled sveučilišnih, veleučilišnih i fakultetskih knjižnica s obzirom na informacije koje se navode na njihovim mrežnim stranicama. U tom smislu analizirat će se ustroj knjižnica i njihov odnos s matičnom ustanovom, lokacije knjižnica, pristupačnost za korisnike s posebnim potrebama, informacije o radnom vremenu knjižnica, o vrsti i količini knjižnične građe koju pojedina sveučilišna, veleučilišna i fakultetska knjižnica posjeduje, načini na koji se ta građa daje na korištenje studentima i drugim korisnicima ovih tipova knjižnica, prostor u kojem se knjižnica nalazi, te oprema koja je u prostoru dostupna za korištenje. Osim toga predstaviti će se fizičke i digitalne usluge koje knjižnice nude različitim skupinama korisnika. Kako živimo u digitalnom dobu gdje je dostupnost informacija neizmjereno važna, posebna pažnja će se usmjeriti na izgled mrežnih stranica knjižnica, njihovu ažurnost te aktivnost knjižnica na društvenim mrežama.

2. Sveučilišne i veleučilišne knjižnice

2.1. Sveučilišne knjižnice

U Hrvatskoj djeluje puno više javnih (državnih) nego privatnih sveučilišta. Poznatija javna sveučilišta su: Sveučilište u Dubrovniku, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Sveučilište u Rijeci, Sveučilište Sjever, Sveučilište u Slavanskom Brodu, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Zadru i Sveučilište u Zagrebu.

Prema informacijama dostupnim na mrežnom mjestu Sveučilišta u Dubrovniku, sveučilište ne posjeduje jednu centralnu knjižnicu, već tri knjižnice na različitim adresama koje zajedno služe studentima Sveučilišta.¹ To su: Knjižnica za tehničke i biotehničke znanosti, Knjižnica za društvene znanosti te Centar za turističku dokumentaciju i informaciju. Knjižnica za tehničke i biotehničke znanosti se nalazi na dvije adrese; jedna na adresi Ćira Carića 4, a druga u prizemlju zgrade Sveučilišta (Branitelja Dubrovnika 41). Na prvoj lokaciji (Ćira Carića 4) knjižnica ima spremište u prizemlju zgrade, te dvije prostorije od kojih se u jednoj nalaze knjižnica u otvorenom pristupu te prostor za djelatnike, a u drugoj prostoriji čitaonica sa 17 mjesta za rad uz mogućnost korištenja računala. Na drugoj lokaciji (Branitelja Dubrovnika 41) knjižnica se nalazi u prizemlju zgrade, ima jednu prostoriju u kojoj se nalazi knjižnica u otvorenom pristupu, prostor za rad djelatnika te čitaonica koja ima 6 mjesta za rad uz mogućnost korištenja računala. Na mrežnoj stranici Knjižnice za tehničke i biotehničke znanosti navedeno je kako knjižnica nakon revizije i pročišćivanja fonda 2018. godine posjeduje 12 400 monografija, oko 5800 ocjenskih radova (u koje spadaju završni i diplomski radovi, doktorske disertacije i projekti godine), oko 90 naslova domaćih i stranih časopisa te referentnu zbirku od više vrsta enciklopedija, rječnika, atlasa, leksikona, tehničkih priručnika i pravila, IMO publikacija te raznih standarda.² Na stranici se također nalazi poveznica na digitalni katalog Knjižnice te poveznice za nekoliko različitih repozitorija koji bi mogli biti korisni studentima i drugim korisnicima knjižnice. Na stranici nema detaljnih informacija o uslugama koje knjižnica nudi korisnicima, informacija o pristupačnosti knjižnice osobama s invaliditetom te informacija o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica.

¹ Usp. UNIDU | Sveučilište u Dubrovniku. URL: <https://www.unidu.hr/> (2024-09-01)

² Usp. Knjižnica za tehničke i biotehničke znanosti. URL: <https://www.unidu.hr/knjiznica-za-tehnicke-i-biotehnicke-znanosti/> (2024-09-01)

Knjižnica za društvene znanosti u Dubrovniku³ ima prostorije knjižnice na prizemlju te prostorije računalne čitaonice na prvom katu. Na stranici je naveden kontakt knjižnice te radno vrijeme knjižnice i čitaonice. Knjižnica je tek od 2005. godine u sastavu Sveučilišta, a do tada je djelovala prvo pri Sveučilištu u Zagrebu, a nakon toga pri Sveučilištu u Splitu. Fond Knjižnice za društvene znanosti sastoji se od 14 000 svezaka monografskih publikacija, a Knjižnica je također pretplaćena na 30 naslova domaćih te 20 naslova stranih serijskih publikacija. Od knjižničnih usluga nudi posudbu knjiga te korištenje diplomskih i magistarskih radova, disertacija, časopisa i referentne zbirke u prostorima čitaonice. Na stranici se također nalaze poveznice na razne repozitorije (među kojima je i poveznica za repozitorij Sveučilišta), poveznice za razne kataloge (uključujući katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice) te poveznica na uslugu „Pitajte knjižničara“. Na stranici nema detaljnih informacija o pristupačnosti knjižnice osobama sa invaliditetom te informacija o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica. Centar za turističku dokumentaciju i informaciju (CTDI) je u sastavu Sveučilišta u Dubrovniku tek od 2003. godine a svoje današnje ime dobiva tek 1979. godine, dok je prije toga knjižnica nosila ime Arhiv za turizam.⁴ CTDI ima bogat i raznolik fond. U svom fondu posjeduje: zbirku od 20 300 monografskih publikacija (koja se sastoji od opće građe, referentne građe te službenih dokumenata nacionalnih i međunarodnih organizacija), zbirku legat "Dr. Dragutin Alfier", zbirku serijskih publikacija (koja se sastoji od časopisa, godišnjaka, godišnjih izvještaja i sl.), zaštićenog fonda (koji se sastoji od rariteta, rijetkih primjeraka građe posebnog značaja za turizam – građa tiskana do Drugog svjetskog rata), zbirke promidžbene turističke građe (koja se sastoji od prospekata, plakata, itinerera, turističkih i zemljopisnih karata, planova, isječaka iz novina i sl.), arhivske građe o razvoju turizma Dubrovnika i Hrvatske te zbirku turističkih vodiča.⁵ CTDI na mrežnoj stranici također ima bazu korisnih poveznica koja uključuje poveznice na HRČAK te CROLIST.⁶ Na stranici nema detaljnih informacija o uslugama koje knjižnica nudi, detaljnih informacija o pristupačnosti knjižnice osobama sa invaliditetom te informacija o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica.

³ Usp. Knjižnica za društvene znanosti. URL: <https://www.unidu.hr/knjiznica-za-drustvene-znanosti/> (2024-09-01)

⁴ Usp. Centar za turističku dokumentaciju i informaciju. URL: <https://www.unidu.hr/centar-za-turisticku-dokumentaciju-i-informaciju/> (2024-09-01)

⁵ Usp. Centar za turističku dokumentaciju i informaciju. Fond. URL: <https://www.unidu.hr/centar-za-turisticku-dokumentaciju-i-informaciju/#fond> (2024-09-01)

⁶ Usp. Centar za turističku dokumentaciju i informaciju. Repozitorij. URL: <https://www.unidu.hr/centar-za-turisticku-dokumentaciju-i-informaciju/#repozitorij> (2024-09-01)

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (GISKO) ima dvojnu funkciju, odnosno funkciju narodne/gradske i funkciju sveučilišne knjižnice te služi kao sveučilišna knjižnica Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku.⁷ Kao središnja sveučilišna knjižnica GISKO podržava programe studiranja svih sveučilišnih studija, kao i sav znanstveni rad na Sveučilištu, te se brine o uspostavi i funkcioniranju knjižnično-informacijske djelatnosti na Sveučilištu.⁸ GISKO zbog svoje dvojne funkcije nudi široki spektar usluga i građe studentima Sveučilišta. GISKO kroz svoj fond studentima pruža pristup informacijskim izvorima na različitim medijima (tiskana građa: knjige, časopisi, novine i sl., AV građa, elektronički mediji i dr.), pristup zbirkama u slobodnom pristupu (to su: referentna zbirka, zbirka znanstvene i stručne literature na hrvatskom i stranim jezicima, zbirka građe Austrijske čitaonice, zbirka periodike, zbirka beletristike) te pristup posebnim zbirkama, kao što su zbirka Obveznog primjerka Republike Hrvatske, zbirka magistarskih radova i doktorskih disertacija Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, BDI zbirka, zavičajna zbirka te spomenička zbirka.⁹ Članovima Sveučilišta dostupne su usluge posudbe građe, korištenja građe u prostorima čitaonice, informacijsko-referalne usluge, usluge rada na računalima te pristupa online bazama podataka i ostalim elektroničkim izvorima, usluge međuknjižnične posudbe, reprografske usluge te usluge edukacije korisnika.¹⁰ GISKO na svojoj mrežnoj stranici pruža bogati izvor digitalnog sadržaja kroz razne korisne poveznice na baze podataka, repozitorij, digitalnu zavičajnu zbirku, virtualnu referentnu zbirku, virtualnu čitaonicu novina te uslugu "Pitajte knjižničara" s iznimno bogatom bazom već odgovoreni upita vezanih za pomoć u pronalasku literature za široki spektar tema. Knjižnica ima vrlo ažurnu mrežnu stranicu te također vrlo ažurne profile na društvenim mrežama na kojima najavljuju nadolazeće događaje, objavljuju mnoge korisne informacije te fotografije i videozapise s organiziranih događanja. Glavna zgrada Knjižnice nije namjenski građena, već je prenamijenjena, a prije nego što je postala knjižnica zgrada je bila obiteljska kuća sagrađena u doba secesije, te zbog toga nije pristupačna osobama s invaliditetom. Iako se u glavnoj zgradi nalazi većinski dio građe namijenjen studentima Sveučilišta, određena građa ovisno (o području interesa) može se pronaći na nekom od pet ogranaka (Ogranak Donji grad, Ogranak Industrijska četvrt, Ogranak Jug II, Ogranak Retfala, Ogranak Novi grad) koji su pristupačni za osobe s invaliditetom.

⁷ Usp. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. URL: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/misija-i-vizija/> (2024-09-01)

⁸ Usp. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. URL: <https://www.unios.hr/o-sveucilistu/sastavnice/> (2024-09-01)

⁹ Usp. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Nav.dj.

¹⁰ Isto.

Knjižnica Sveučilišta u Rijeci ima vrlo preglednu mrežnu stranicu na kojoj je detaljno naveden kontakt svakog pojedinog odjela, radno vrijeme čitaonice i posudbe. Knjižnica nudi široki raspon usluga, a podijeljene su na generalne usluge dostupne svim korisnicima, dodatne usluge za studente, dodatne usluge za znanstvenike i profesore te dodatne usluge za nakladnike. Usluge koje su dostupne svim korisnicima su: upis i obnova članstva, korištenje i posudba građe, međuknjižnična posudba, korištenje čitaonice i prostora za grupni rad, informacijske usluge, bibliometrijske usluge, usluge umnožavanja, upute za instalaciju i korištenje eduroam-a te najam prostora.¹¹ Svaka od ovih usluga detaljno je opisana. Studentima se još nude usluge online pomoći u pretraživanju, detaljan vodič za studente, te usluga tematskog pretraživanja. Profesorima i znanstvenicima se još nude usluge edukacije, program cjeloživotnog učenja Informacijski alati za istraživače, mogućnost sudjelovanja u događajima i radionicama Centra za otvorenu znanost, aktivnost Open Science Cafe koju provodi Centar za otvorenu znanost, aktivnosti koje provodi Centar za elektroničko nakladništvo te poveznica na Facebook grupu Doktorandi UNIRI. Nakladnicima se nude: usluge izrade Katalogizacije u publikaciji (CIP), detaljno objašnjenje ISBN, ISSN, ISMN i DOI, usluga klasifikacije članaka po UDK, te detaljno objašnjenje obveze dostave Obveznog primjerka. U suradnji s Uredom za studente s invaliditetom Sveučilišta u Rijeci i Udruge Zamisli knjižnica omogućuje prilagodbu literature slijepim i slabovidnim osobama. Na stranici je također naveden cjenik usluga za sve navedene usluge (odnosno za one koje se mogu naplatiti) detaljno razvrstanih ovisno o vrsti korisnika (studenti, zaposlenici, umirovljeni zaposlenici te korisnici izvan Sveučilišta). Preko stranice Knjižnice može se: pretraživati katalog knjižnice, upisati se u knjižnicu putem ispunjavanja forme, naručiti pripremu knjižnične građe putem ispunjavanja forme te online produženje roka zaduženja građe. Knjižnica ima iznimno aktivne društvene mreže (Facebook, Instagram, Youtube te X), ali nema prikladan prilaz za osobe s invaliditetom.¹²

Na mrežnoj stranici knjižnice Sveučilišnog centra Koprivnica i knjižnice Sveučilišnog centra Varaždin nalaze se kontakt informacije, informacije o njihovom radnom vremenu te su detaljno opisane usluge koje knjižnice pružaju: posudba knjižnične građe, međuknjižnična posudba, informacijsko-referalne usluge, bibliometrijske usluge te korištenje čitaonice. Na mrežnoj stranici se također nalaze zahtjevi i obrasci za neke od navedenih usluga kao i poveznice na digitalni katalog Sveučilišta, na repozitorij Sveučilišta, na razne baze podataka, na uslugu Pitajte knjižničare, na e-knjige Sveučilišta i e-knjige drugih izdavača te poveznica na e-

¹¹ Usp. Sveučilišna knjižnica Rijeka. URL: <https://svkri.uniri.hr/o-knjiznici/> (2024-09-01)

¹² Isto.

časopise.¹³ Na stranici se nalazi i dio s obavijestima koji se redovito ažurira. Knjižnice nisu aktivne na društvenim mrežama.

Knjižnica Sveučilišta u Slavanskom Brodu se sastoji od knjižnice Odjela društveno-humanističkih znanosti te knjižnice Tehničkog i Biotehničkog odjela. Na mrežnoj stranici knjižnice navedena su radna vremena te kontakt informacije navedenih knjižnica. Također je dostupan i mrežni katalog knjižnica Sveučilišta u Slavanskom Brodu te pristup digitalnoj knjižnici koja ima različitu vrstu građe: e-knjige, e-knjige u PDF formatu, e-časopisi, e-novine, e-grafike, e-sitna građa, e-članci, e-rukopisi i e-note.¹⁴ Na mrežnoj stranici ne postoje informacije o vrsti i količini knjižnične građe, detaljne informacije o prostoru knjižnica (čitaonicama), detaljne informacije o uslugama koje knjižnice nude korisnicima, te informacija o društvenim mrežama, a nema ni informacija o mogućnostima pristupa za osobe s invaliditetom.

Na mrežnoj stranici Sveučilišne knjižnice u Splitu nalaze se kontakt informacije knjižnice te informacije o radnom vremenu za radni dan i subotu te radno vrijeme noćne čitaonice. Također se mogu pronaći detaljno opisane bitne informacije o knjižnici, kao što su povijest knjižnice, bitni dokumenti te detaljne kontakt informacije pojedinih službi i odjela knjižnice. Usluge koje knjižnica nudi su: upis, posudba i korištenje knjižnične građe, informacijske usluge, bibliometrijske usluge, usluge pretraživanja literature, usluge fotokopiranja i skeniranja te mogućnost korištenja čitaonica za samostalan te grupni rad. Svaka od ovih usluga detaljno su opisane. Čitaonice sadrže ukupno 379 mjesta te 86 računala od kojih su dva za slabovidne i jedan za slijepe osobe. Na stranici je detaljno opisan način rada čitaonica koje se koriste za noćni rad te je detaljno navedena procedura za zaduživanje građe koja se može koristiti za noćni rad u vremenu od 21:00 do 24:00 sata.¹⁵ Od građe knjižnica posjeduje bogatu zbirku serijskih publikacija, sveučilišne udžbenike, zbirku "Dalmatica", građu iz zbirke posebne vrste kao što su stare i rijetke knjige te atlasi i grafike, referentnu literaturu, razne zakone, doktorske disertacije i magistarske radove, knjige velikog formata te još nekoliko zanimljivih zbirki. Većinu građe nije moguće posuditi za korištenje van knjižnice, već je ta građa namijenjena za korištenje u čitaonicama. Knjižnica nudi pretraživanje digitalnog kataloga, rezerviranje i naručivanje građe te usluge međuknjižnične posudbe. Knjižnica također ima posebne usluge konzervacije i restauracije za građu koja se često koristi te za građu koja ima veliku kulturnu

¹³ Usp. Sveučilište Sjever. O knjižnici. URL: <https://www.unin.hr/sveucilisna-knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-01)

¹⁴ Usp. Sveučilište u Slavanskom Brodu. Knjižnica. URL: <https://www.unisb.hr/knjiznica/> (2024-09-01)

vrijednost te program digitalizacije građe. Zgrada ima dizala te prilaz za osobe s invaliditetom. Knjižnica ima bazu korisnih poveznica među kojima se mogu pronaći poveznice na baze podataka koje su dostupne za studente, profesore i osoblje Sveučilišta. Knjižnica je aktivna na društvenim mrežama te ima ažurne profile na Instagramu i Facebook-u.¹⁶

Na mrežnoj stranici Sveučilišne knjižnice u Zadru nalaze se detaljne informacije o radnom vremenu: čitaonice Središnje knjižnice, Odjela posudbe te Odjela informacijske službe i međuknjižnične posudbe. Knjižnični fond Sveučilišne knjižnice u Zadru sastoji se od 165 000 svezaka monografije i periodike, od čega su oko 135 000 svezaka domaća i strana monografija, a oko 30 000 periodične publikacije, te od zbirke magistarskih i doktorskih disertacija studenata.¹⁷ Dio fonda se nalazi u zatvorenom spremištu, a dio u odjelnim knjižnicama. Knjižnica nudi usluge posudbe, nabavu građe po sugestiji studenata, bibliometrijske usluge, međuknjižničnu posudbu, stručna vodstva i obilaske Sveučilišne knjižnice, te pomoć studentima u pronalasku literature (pomoć u strukturiranju informacijskih upita, pomoć u osmišljavanju plana prikupljanja literature, pomoć u pretraživanju knjižničnih kataloga i bibliografija, pomoć u pretraživanju baza podataka znanstvenih radova, te odgovoru na upite vezano za pristup i korištenju građe).¹⁸ Čitaonica Središnje knjižnice ima 80 sjedećih mjesta, građu u otvorenome pristupu te 8 računala. Ogranak Novi kampus se nalazi na adresi dr. Franje Tuđmana 24i. Fond knjižnice je podijeljen na građu u otvorenom pristupu (zbirka monografija te zbirka periodike) te građu za korištenje u čitaonici. Čitaonica ima 20 sjedećih mjesta te 4 za rad na računalima (mjesto za rad na računalu se može rezervirati telefonski ili putem e-pošte). Knjižnica posjeduje lift pa je tako dostupna za osobe s invaliditetom. Knjižnica ima vrlo preglednu mrežnu stranicu sa svim bitnim informacijama te aktivnu i ažurnu Facebook stranicu.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (NSK) ima funkciju središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu i funkciju središnje matične knjižnice u Republici Hrvatskoj.¹⁹ Kao središnja knjižnica Sveučilišta u Zagrebu NSK nudi široki spektar usluga svim studentima i profesorima te nastavnom i nenastavnom osoblju Sveučilišta. Članarina knjižnice se naplaćuje za sve korisnike, a studenti i drugi članovi Sveučilišta spadaju u posebnu grupu prema kojoj se računa visina članarine, a ta cijena se ostvaruje uz predocjenje "iksice" ili e-indeksa. Na mrežnoj stranici su detaljno objašnjeni načini i uvjeti upisa u knjižnicu te načini plaćanja članarine, te

¹⁶ Usp. Sveučilišna knjižnica u Splitu. URL: <https://www.svkst.unist.hr> (2024-09-01)

¹⁷ Usp. Sveučilišna knjižnica u Zadru. O knjižnici. URL: <https://sveucilisnaknjiznica.unizd.hr/o-knjiznici> (2024-09-01)

¹⁸ Usp. Sveučilišna knjižnica u Zadru. Usluge. URL: <https://sveucilisnaknjiznica.unizd.hr/usluge> (2024-09-01)

¹⁹ Usp. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. URL: <https://nsk.hr> (2024-09-01)

su dostupni online obrasci i podaci za online uplatu članarine. Studentima se nude usluge rada u čitaonicama, večernji rad u vremenu od 21 do 24 sata radnim danom, korištenje građe u otvorenom pristupu u prostorima čitaonice, posudba određenog dijela građe koja može ići van Knjižnice, usluga "Pitajte knjižničara", pomoć zaposlenika Knjižnice u pronalasku odgovarajuće literature, korištenje fizičke i digitalne zbirke završnih, znanstvenih, doktorskih i magistarskih radova i disertacija kroz Nacionalni repozitorij, samostalno korištenje uređaja za fotokopiranje, skeniranje i ispis dijelova knjiga i pojedinih članaka, bibliometrijske usluge, usluge međuknjižnične posudbe, usluga digitalizacije građe, usluga vođenog razgledavanja Knjižnice te usluge restorana i coffee bara.²⁰ Knjižnica ima nekoliko čitaonica koje su raspoređene na šest katova sa više od 1000 mjesta za rad. Osim mjesta za tihi rad Knjižnica na jednom od katova nudi prostoriju za grupni rad sa desetak mjesta, te na jednom od drugih katova nudi korištenje soba za studijski rad. Također postoji i Čitaonica periodike u kojoj se koriste unaprijed rezervirane serijske publikacije kao i građa iz zatvorenog spremišta te posebna cjelina mikrofilmiranih novina i časopisa na mikrofilmskim čitačima. Od posebnih zbirki Knjižnica ima najvrjedniju zbirku koju čine stare knjige i rukopisi, Grafička zbirka, Zbirka muzikalija i audiomaterijala te Zbirka zemljovida i atlasa, a te zbirke su dostupne na drugom katu Knjižnice. Usluga korištenja soba za studijski rad dostupna je samo određenoj skupini korisnika koji pišu neku vrstu znanstvenog rada, a uvjeti i cjenik detaljno su opisani na stranici uz informacije o kontaktu za rezervaciju. Knjižnica također na mrežnoj stranici te uživo nudi uslugu pretraživanja kataloga Knjižnice, te pristup i korištenje baza podataka i repozitorija. Fond knjižnice je iznimno bogat i raznovrstan, sadrži oko 3,6 milijuna jedinica knjižnične građe na mnoštvu različitih medija.²¹ Ulaz sa rampom za korisnike s invaliditetom je na sjevernoj strani zgrade. Knjižnica ima vrlo aktivne i ažurne profile na društvenim mrežama Facebook, Instagram, X te LinkedIn, a na mrežnoj stranici knjižnice također se nalaze informacije o svim događajima, uslugama i projektima koje Knjižnica organizira i u kojima sudjeluje.

2.2. Veleučilišne knjižnice

Dio veleučilišta u Hrvatskoj ima vlastitu veleučilišnu knjižnicu, dok nekolicina njih koristi druge vrste knjižnica u svom gradu za potrebe studenata, profesora i djelatnika veleučilišta. Neka od tih veleučilišta koriste gradske/narodne knjižnice, neke knjižnice pučkih otvorenih

²⁰ Usp. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Studenti. URL: <https://nsk.hr/studenti/> (2024-09-01)

²¹ Isto.

učilišta, dok druge koriste srednjoškolske knjižnice. Za dio veleučilišta informacije o knjižnici nisu dostupne na web stranicama veleučilišta. Javna veleučilišta su: Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću, Veleučilište u Rijeci, Veleučilište u Virovitici, Zdravstveno Veleučilište Zagreb, a privatna veleučilišta su: Veleučilište Baltazar Zaprešić, Veleučilište Hrvatsko Zagorje Krapina, Veleučilište Velika Gorica i Veleučilište VERN.

Na mrežnoj stranici knjižnice Veleučilišta Nikola Tesla u Gospiću ne nalaze se informacije o lokaciji knjižnice. Prema informacijama dostupnim na mrežnoj stranici Veleučilišta radno vrijeme knjižnice je ponedjeljkom i četvrtkom od 10:30 do 18:30 te utorkom, srijedom i četvrtkom od 07:00 do 15:00 sati. Unutar navedenog vremena knjižnica sa strankama radi ponedjeljkom i četvrtkom od 12:30 do 15:00 sati te od 16:00 do 18:30, te utorkom, srijedom i petkom od 8:00 do 10:00 sati te od 11:30 do 15:00 sati. Knjižnica svojim članovima (studentima i zaposlenicima Veleučilišta) pruža usluge posuđivanja knjižnične građe i časopisa, usluge informiranja o relevantnoj znanstvenoj literaturi te stručnim časopisima potrebnim za izradu seminarskih i završnih radova, korištenje usluga knjižnične informacijske službe, besplatan pristup internetu, uporabu računala za potrebe studiranja, uporabu fotokopirnog stroja, mogućnost učenja u prostoru knjižnice, mogućnost pretraživanja baze podataka i e-časopisa te istraživanje e-izvora, kupnju knjiga čiji je izdavač ili suizdavač Veleučilište, pretraživanje baze ocjenskih radova Dabar te uslugu Pitaj knjižničara. Na mrežnoj stranici također je dostupan letak s informacijama o Knjižnici u PDF formatu. Na stranici nedostaju informacije o količini i vrsti knjižnične građe, detaljnije informacije o prostoru knjižnice kao što su informacije o čitaonicama i broju dostupnih računala, informacije o pristupačnosti knjižnice osobama s invaliditetom, te informacije o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica. Zadnje informacije u tablici novopristiglih naslova knjižnične građe su iz 2019. godine te se iz toga daje zaključiti kako informacije o knjižnici nisu vrlo ažurne. Na stranici se također nalaze broj telefona te e-mail adresa gdje je moguće dobiti odgovore na različite upite vezane za knjižnicu.²² Knjižnica nema profile na društvenim mrežama.

Knjižnica Veleučilišta u Rijeci nalazi se u prizemlju zgrade Veleučilišta. Prema informacijama na mrežnoj stranici Veleučilišta radno vrijeme knjižnice je ponedjeljkom, srijedom i četvrtkom od 8:00 do 16:00 sati te utorkom i petkom od 11:00 do 18:00 sati. Na stranici su također dostupne informacije o voditeljici knjižnice, broj telefona knjižnice, informacije o zakasini te

²² Usp. Knjižnica – Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću. URL: <https://velegs-nikolatesla.hr/knjiznica/> (2024-09-01)

e-mail adresa na koju se korisnici knjižnice mogu obratiti za sve ostale usluge i informacije. Osim navedenih informacija, na stranici se nalazi prezentacija u kojoj se nalaze ove, ali i mnoge druge informacije o knjižnici. Prezentacija sadrži informacije o: načinu učlanjivanja u knjižnicu, posuđivanju knjižnične građe, rezervaciji knjiga, načinima produživanja knjiga, načinu i svrsi korištenja računala, načinu korištenja knjigomata koje se nalazi ispred knjižnice, načinu pretraživanja knjižnične građe pomoću kataloga, provjeri statusa knjiga te informacije o usluzi „Pitajte knjižničara“.²³ Na stranici nedostaju informacije o količini i vrsti knjižnične građe, detaljnije informacije o prostoru knjižnice kao što su informacije o čitaonicama i broju dostupnih računala, informacije o pristupačnosti knjižnice osobama s invaliditetom, te informacije o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica. Knjižnica nema profile na društvenim mrežama. Informacije o iznosu zakasnine iskazane su u kunama i u eurima, pa se može naslutiti da informacije nisu ažurne.

Centar za knjižničnu djelatnost (bivša knjižnica) nalazi se u prizemlju zgrade Veleučilišta u Virovitici.²⁴ Radno vrijeme je od 11:00 do 13:00 sati svakim radnim danom.²⁵ Centar za knjižničnu djelatnost posjeduje fond knjižne građe koji je specifičan za potrebe visokoškolskog obrazovanja u menadžmentu, ruralnom turizmu, poduzetništvu, računarstvu i elektrotehnici, te referentnu zbirku i zbirku aktualnih naslova periodike, zbirku na engleskom jeziku koja pokriva područja psihologije, obrazovanja, ekonomije, medicine, matematike, biologije i kemije, te zbirku završnih radova prvostupnika.²⁶ Centar za knjižničnu djelatnost posjeduje 1534 naslova građe, 4142 svezaka, od kojih 17 naslova čine serijske publikacije.²⁷ Centar za knjižničnu djelatnost nudi: usluge pretraživanja kataloga, posudbu knjižnične građe, pristup repozitoriju završnih radova, video upute za pisanje završnog rada, uslugu Pitaj knjižničara, bazu korisnih poveznica te prilagođeni katalog za slijepce i slabovidne korisnike. Centar za knjižničnu djelatnost ima aktivne Facebook i Instagram profile na kojima se nalaze informacije o raznim događajima i radionicama u kojima Centar za knjižničnu djelatnost sudjeluje i koje organizira. Informacije o radnom vremenu Centra za knjižničnu djelatnost koje se nalaze na mrežnom mjestu su iznimno ažurne (u vrijeme posjeta autorice ovoga rada zadnja objava na mrežnom mjestu je obuhvaćala datum posjeta autorice mrežnom mjestu).

²³ Usp. O Knjižnici | Veleri. URL: <https://www.veleri.hr/hr/o-knjiznici> (2024-09-01)

²⁴ Usp. Vodič za korisnike – VuV. URL: <https://vuv.hr/o-visokoj-skoli/knjiznica/vodic-za-korisnike/> (2024-09-22)

²⁵ Usp. Veleučilište u Virovitici. Katalog. URL: <https://library.foi.hr/lib/index.php?B=425> (2024-09-22)

²⁶ Usp. O knjižnici – VuV. URL: <https://vuv.hr/o-visokoj-skoli/knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-22)

²⁷ Usp. Veleučilište u Virovitici. URL: <https://library.foi.hr/lib/index.php?page=knjiznica&B=425&lok=&E=> (2024-09-22)

Knjižnica Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu²⁸ otvorena je radnim danom od 8:00 do 15:30 sati. Knjižnica nudi usluge posudbe knjižnične građe, produživanje građe na tri načina, pomoć pri pretraživanju kataloga knjižnice, pomoć pri traženju literature za izradu seminarskih i završnih radova, pomoć pri pretraživanju baza podataka, bazu korisnih poveznica, upute za samostalnu provjeru radova u Turnitinu, te izdavanje potvrde o indeksiranosti i citiranosti radova (za zaposlenike Veleučilišta). Na stranici nedostaju informacije o količini i vrsti knjižnične građe, informacije o čitaonicama i broju dostupnih računala (ako postoje), informacije o pristupačnosti knjižnice osobama s invaliditetom, te informacije o aktivnostima i događajima koje organizira ili u kojima sudjeluje knjižnica. Knjižnica nema profile na društvenim mrežama.

Na mrežnoj stranici Knjižnice Međimurskog veleučilišta u Čakovcu²⁹ dostupne su detaljne informacije o radnom vremenu i dnevnom odmoru knjižnice te detaljne kontakt informacije. Knjižnične usluge za studente navedene na mrežnom mjestu su: posudba knjižne građe (sa informacijama o roku zaduženja i informacijama o produživanju), informacijsko-referalna djelatnost, pretraživanje online baze podataka, međuknjižnična posudba, korištenje računala te korištenje čitaonice. Osim uobičajene baze korisnih poveznica na digitalnu građu, baze podataka i digitalne repozitorije Knjižnica također nudi preuzimanje materijala za učenje (uključujući skripte za ispite te skripte sa riješenim zadacima iz različitih područja grupiranih po studijskim programima). Dostupne su poveznice za repozitorij MEV, katalog Knjižnice, bilten prinova te baze podataka. Na stranici Knjižnice se ne nalaze informacije o količini i vrsti građe, već su samo obuhvaćene tematske cjeline. Nema ni informacija o prostoru gdje je smještena građa te o tome postoje li i na koji su način koncipirane čitaonice. Nedostaju informacije o opremi knjižnice te o aktivnostima u kojima sudjeluje i koje provodi. Pretraga društvenih mreža nije dala rezultate vezane za Knjižnicu.

Na mrežnoj stranici Veleučilišta "Lavoslav Ružička" u Vukovaru³⁰ dostupne su detaljne informacije o radnom vremenu te kontakt knjižnice. Knjižnica do fonda dolazi kupovinom i darom, a posjeduje 5500 primjeraka knjižne građe za korištenje kroz rad u čitaonici i kroz posudbu. Knjižnica broji 20 radnih mjesta u čitaonici od kojih pola ima računala. Kao odgovor na pandemiju koronavirusa djelatnica knjižnice kreirala je digitalnu knjižnicu pod nazivom

²⁸ Usp. Zdravstveno veleučilište Zagreb | O knjižnici. URL: <https://www.zvu.hr/sluzbe-knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-22)

²⁹ Usp. Knjižnica Međimurskog veleučilišta u Čakovcu. URL: <https://www.mev.hr/studentski-zivot/knjiznica/> (2024-09-22)

³⁰ Usp. Knjižnica VEVU. URL: <https://www.vevu.hr/knjiznica-vevu/> (2024-09-22)

"#znanjemprotivkorone"³¹, zasebno mrežno mjesto gdje su na okupu sve digitalizirane usluge, poveznice, baze podataka, informacije o knjižnici, informacije o Veleučilištu, upute za pretraživanje kataloga, pristup izdanjima Veleučilišta, poveznice za sav digitalni sadržaj na koji je Veleučilište pretplaćeno (uključujući baze podataka, e-novine i e-časopise) te poveznice na digitalne repozitorije. Na stranici su detaljno opisane dostupne knjižnične usluge: posudba građe, usluge za korisnike s posebnim potrebama, međuknjižnična posudba, rad u čitaonici, usluga pripreme literature te poveznice za sve digitalne usluge koje knjižnica nudi (repozitoriji, baze podataka, Turnitin, Pitaj knjižničara).³²

3. Fakultetske knjižnice na Sveučilištu u Osijeku

Osim navedenih sveučilišnih i veleučilišnih knjižnica većina fakulteta također imaju svoje knjižnice. Razlika između građe sveučilišnih knjižnica i građe knjižnica fakulteta (koji čine sastavnice sveučilišta) je u tome što fakultetske knjižnice sakupljaju građu koja je tematikom usko vezana za područja i polja studija koji se odvijaju na fakultetu dok sveučilišna knjižnica u idealnom slučaju u podjednakoj količini nabavlja građu svih polja i područja zastupljenih na sveučilištu u sklopu kojeg djeluje.

Knjižnica Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek³³ od akademske godine 2010/11. nalazi se u zgradi fakulteta na prizemlju, a uključuje dvije etaže, te zauzima 364,42m². Na prvoj etaži nalaze se: posudbeni odjel, zatvoreno spremište, police s knjigama u otvorenom pristupu te dva ureda. Čitaonica se nalazi na drugoj etaži. Knjižnica ima dva pisaa, kopirni uređaj, 59 sjedećih mjesta s 24 računala za korisnike te 4 računala za djelatnike. Na mrežnoj stranici fakulteta nalazi se dio „Knjižnica“, u kojem se mogu pronaći svi važni podaci o knjižnici, među kojima su i e-mail adrese i telefonski brojevi zaposlenika. Radno vrijeme knjižnice također je dostupno na mrežnoj stranici. Fond knjižnice sastoji se od monografskih i serijskih publikacija (od kojih je dio na hrvatskom, a dio na stranim jezicima) koje pokrivaju područja poljoprivrede i srodnih biotehničkih znanosti. Knjižnična građa nabavlja se donacijama, vlastitim sredstvima te razmjenom. Fond knjižnice uključuje i referentnu zbirku, zbirke diplomskih, završnih i magistarskih radova i disertacija te online baze podataka. Također, na stranici fakulteta

³¹ Usp. Vevu-#znanjemprotivkorone. URL: <https://padlet.com/tiviclovrinovic/znanjemprotivkorone-2iugx9oxbz5e> (2024-09-22)

³² Isto

³³ Usp. Fakultet agrobiotehničkih znanosti. Knjižnica. URL: <https://www.fazos.unios.hr/knjiznica> (2024-09-22)

dostupne su i poveznice na korisne e-izvore kao što su „CROSBİ“, „Hrčak“, „Pero“ i slične. U fond ulaze i e-knjige koje je moguće preuzeti sa stranice fakulteta. Knjižnica nudi usluge raznih edukacija među kojima je i edukacija o korištenju programa GIS. Studentima su dostupne usluge „Pitaj knjižničara“ te „Turnitin“. U rad knjižnice uključene su i sljedeće usluge: digitalna kartografija, precizna poljoprivreda, daljinska istraživanja, pozicioniranje i navigacija, ispitne stranice za tehnički pregled uređaja za zaštitu bilja, te mnoge druge. Od društvenih mreža, knjižnica Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek ima aktivnu Facebook stranicu.

Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta u Osijeku³⁴ nalazi se u prizemlju same zgrade fakulteta. Fakultet ima prilaz za invalide, a u zgradi se nalazi dizalo koji vodi na sve katove, pa je knjižnica dostupna osobama sa invaliditetom. Na mrežnoj stranici knjižnice nalaze se kontakt informacije, obrazac za postavljanje pitanja knjižničarima, poveznica za ispunjavanje obrasca za pomoć pri izboru literature za pisanje seminarskih, završnih, diplomskih i doktorskih radova, popis korisnih poveznica (kao što su poveznice za HRČAK, Facebook stranicu Knjižnice, repozitorij Fakulteta, poveznica mrežne stranice Hrvatskog knjižničarskog društva,...), novosti vezanih za knjižnicu te informacije o radnom vremenu knjižnice. Na stranici se također nalaze detaljne informacije o uslugama koje knjižnica nudi studentima i djelatnicima Fakulteta. Kao usluge za studente navode uslugu posudbe, rad u čitaonici, informacijske usluge, edukaciju korisnika, digitalne alate za praćenje procesa učenja i formativno vrednovanje, pretraživanje kataloga, pristup repozitoriju Fakulteta, pristup različitim bazama podataka, informacije o novopristiglim naslovima u knjižnici, informacije o kreativnim projektima. Kao usluge za profesore i djelatnike navode uslugu posudbe i pretraživanja radova, međuknjižničnu posudbu, usluge nabave, bibliometrijske usluge te bazu korisnih informacija. Na stranici se mogu pronaći bitni dokumenti, informacije o povijesti knjižnice, informacije o djelatnicima knjižnice te galerija fotografija. Fond knjižnice se sastoji od 9500 svezaka knjiga koje uključuju domaću i stranu literaturu, referentnu zbirku (enciklopedije, leksikoni, rječnici, priručnici) te magistarske i doktorske radove djelatnika Građevinskog i arhitektonskog fakulteta. Knjižnica također posjeduje i zbirku od oko 180 naslova domaćih i stranih stručnih i znanstvenih časopisa.³⁵ Građa knjižnice je u otvorenom pristupu u jednoj prostoriji u kojoj se nalazi i čitaonica sa 40 radnih mjesta na kojima je moguće koristiti vlastito prijenosno računalo.

³⁴ Usp. Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Osijek. URL: <http://www.gfos.unios.hr/knjiznica> (2024-09-22)

³⁵ Isto.

Knjižnica Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek³⁶ nalazi se u prizemlju zgrade u Trpimirovoj. Na stranici knjižnice dostupne su kontakt informacije Knjižnice i informacije o radnom vremenu. Knjižnični fond se nalazi u prostoru čitaonice a sačinjen je od oko 9000 monografskih publikacija (na stranici su detaljno podijeljene po područjima) te znanstveni i stručni časopisi dostupni u otvorenom pristupu. Knjižnica ima računalnu učionicu sa 60 sjedećih mjesta. Digitalne usluge koje se nude su pretraživanje kataloga, pristup platformi Kanopy, pristup bazi DABAR te baza korisnih poveznica. Na stranici Knjižnice nedostaju informacije o dostupnosti prostora osobama s invaliditetom. Knjižnica nije na društvenim mrežama.

Knjižnica Prehrambeno-tehnološkog fakulteta Osijek³⁷ nalazi se u zgradi fakulteta. Kontakt informacije na mrežnim stranicama su detaljno opisane i dostupne. Knjižnična građa koja se nudi sastoji se od monografija, udžbenika, priručnika, ostale stručne literature, referentne zbirke enciklopedija, leksikona, rječnika i studija, baze podataka te domaćih i inozemnih stručnih i znanstvenih časopisa. Nedostaju detaljne informacije o prostoru čitaonica, računalnoj i drugoj opremi, ali su navedene informacije o dostupnosti građe korisnicima za rad u čitaonici ili za posudbu, uz navod kako se referentna građa može koristiti samo u čitaonici jer ju nije moguće posuditi.³⁸ Od dostupnih usluga još postoje usluga pristupa bogatoj bazi podataka usko vezanih za kolegije koji se odvijaju na Fakultetu te pretraživanje online kataloga. Knjižnica nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Fakultet ima izrazito aktivnu Facebook stranicu.

O knjižnici Medicinskog fakulteta u Osijeku³⁹ kontakt informacije na mrežnim stranicama su detaljno opisane i lako dostupne, kao i informacije za radno vrijeme. Na stranici je dostupna kratka povijest knjižnice. Fond se sastoji od udžbenika i priručnika, zbirke inozemnih i domaćih medicinskih časopisa, zbirke diplomskih i završnih radova obranjenih na Medicinskom fakultetu Osijek, referentne zbirke te zbirke doktorskih i magistarskih radova obranjenih na Medicinskom fakultetu u Osijeku, Rijeci i Splitu. Od usluga studentima su dostupne: uporaba sve vrste knjižne građe u čitaonici, posudba udžbeničke građe te inozemnih časopisa izvan knjižnice (samo za građu koje ima u više primjeraka), pretraživanje baza podataka čiji rezultati pretraživanja mogu biti prenešeni na korisnikov USB ili u printanoj formi, fotokopiranje

³⁶ Usp. Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija. Opće informacije knjižnice. URL: <https://www.ferit.unios.hr/fakultet/objave/10398/KNJIZNICA#opce|informacije|knjiznice> (2024-09-22)

³⁷ Usp. Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek. Knjižnica. URL: <http://www.ptfos.unios.hr/index.php/knjiznica/knjiznica> (2024-09-22)

³⁸ Isto.

³⁹ Usp. Knjižnica Medicinskog fakulteta. URL: <https://www.mefos.unios.hr/index.php/hr/knjiznica/knjiznica> (2024-09-22)

članaka iz časopisa, međuknjižnična posudba, izobrazba korisnika pri uporabi informacijskih izvora, izdavanje potvrde o indeksiranosti i citiranosti znanstvenih radova, prijave na projekte i stipendije. Knjižnica pruža pristup bazama podataka, repozitorijima, online udžbenicima, znanstvenim časopisima te razne upute za studente. Nedostaju informacije o aktivnostima koje se provode u knjižnici. Knjižnica ima donekle ažurnu Facebook stranicu.

Knjižnica Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek⁴⁰ na mrežnim stranicama ima detaljno opisane i lako dostupne kontakt informacije, kao i informacije za radno vrijeme. Od usluga studentima su dostupne korištenje čitaonice i računala, posudba, pretraživanje baza podataka, međuknjižnična posudba te informacijsko-referalni upiti. Za navedene usluge dostupne su kratke informacije, no nema informacija o veličini i sastavu fonda, opis čitaonice ni informacija o broju dostupnih računala. Od poveznica tu su: katalog Knjižnice, repozitorij Fakulteta, HRČAK te Turnitin. Fakultet ima Ured za studente s invaliditetom koji studentima osigurava specijaliziranu opremu za korištenje u nastavi te prostorijama Ureda te na stranici imaju detaljan popis dostupnih usluga, pa se iz toga može pretpostavi da je i Knjižnica prilagođena tim studentima unatoč tome što se na stranici knjižnice ne nalaze detaljne informacije. Knjižnica nije aktivna na društvenim mrežama.

Knjižnica Fakulteta za primijenjenu matematiku i informatiku u Osijeku nalazi se u prizemlju zgrade, a informacije o radnom vremenu te kontakt informacije lako se mogu pronaći na mrežnom mjestu Knjižnice.⁴¹ Detaljnije informacije o fondu nisu dostupne, osim informacije da Knjižnica redovito prima 270 naslova periodike kao razmjenu za časopis Knjižnice Mathematical Communications. Informacije o prostoru knjižnice i čitaonice također nisu dostupne, osim da je ukupna površina knjižnice 150m² te da je čitaonica opremljena sa tri računala. Knjižnica pruža usluge posudbe građe, pristup online bazama podataka, pristup velikom broju časopisa u e-obliku putem ranije spomenutih računala u čitaonici, pristup elektroničkoj zbirci Springerovih e-knjiga Mathematics and Statistics, pristup repozitoriju doktorskih, diplomskih i završnih radova Fakulteta, usluga edukacije korisnika u obliku video lekcija te pretraživanje kataloga Knjižnice.⁴² Nema informacija o događajima i aktivnostima u kojima sudjeluje Knjižnica. Važna informacija je kako Knjižnica obavlja djelatnosti za Odjel

⁴⁰ Usp. Knjižnica Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo. URL: <https://www.fdmz.hr/index.php/hr/ustroj/knjiznica> (2024-09-22)

⁴¹ Usp. Knjižnica Fakulteta primijenjene matematike i informatike. URL: <https://www.mathos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)

⁴² Isto.

za fiziku te za Odjel za biologiju, koji nemaju vlastitu knjižnicu. Knjižnica nije aktivna na društvenim mrežama.

Knjižnica Ekonomskog fakulteta Osijek⁴³ nalazi se u prizemlju zgrade. Informacije o radnom vremenu te kontakt informacije dostupne su na mrežnom mjestu Knjižnice. Knjižnica se još naziva i Ekonomijana, a u njenom sastavu također je i čitaonica koja je opremljena računalima. Nedostaju detaljnije informacije o lokaciji čitaonice, broju radnih mjesta te količini dostupnih računala. Knjižnični fond broji 40 000 svezaka knjižne građe, 100 naslova stručnih i znanstvenih časopisa i novina (od kojih su kao i 92 tiskana časopisa i 13 e-izdanja) te posjeduje referentnu zbirku, a sadržajno taj fond obuhvaća udžbenike, dopunsku i seminarsku literaturu, priručnike, zbirku magistarskih radova, specijalističkih radova, doktorskih disertacija te ostalu stručnu i znanstvenu literaturu. Od usluga nude se posudba građe, rad u čitaonici, međuknjižnična posudba, priprema literature za stručne teme, edukacije, izdavanje potvrda o indeksiranosti i citiranosti u bazama podataka, potvrda o metričkim pokazateljima časopisa, predlaganje nabavke knjižnične građe, pristup bazama podataka, pristup repozitoriju Fakulteta, za digitalnu knjižnicu za ekonomske fakultete te usluga "Pitajte knjižničara". Veliki izbor informacija o raznim aktivnostima i događajima u kojima sudjeluje i koje organizira Knjižnica također su lako dostupni i detaljno opisani na mrežnoj stranici. Knjižnica je dostupna za osobe s invaliditetom. Knjižnica ima vrlo aktivnu Facebook stranicu.

Knjižnica Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti nalazi se u prizemlju upravne zgrade Fakulteta.⁴⁴ Informacije o radnom vremenu te kontakt informacije su detaljne i mogu se lako pronaći na mrežnom mjestu Knjižnice. Informacije o knjižničnom fondu nisu dostupne, no na mrežnoj stranici Knjižnice navodi se građa koja se ne iznosi iz prostora čitaonice, pa je tako poznato da dio fonda Knjižnice čine: referentna literatura, časopisi, diplomski i završni radovi te posljednji primjerci knjiga pojedinih naslova. Može se pretpostaviti da ostatak fonda čini zbirke monografija te zbirke serijskih publikacija koje se tematikom bave područjima vezanih za studije koje izvodi Fakultet. Na stranici Knjižnice kao usluge navedene su i detaljno opisane: posudba knjižne građe, rezervacija knjižne građe, međuknjižnična posudba, rad u čitaonici, informacijske usluge, edukacija korisnika, korištenje kataloga knjižnice, pristup bazama podataka, pristup repozitoriju Fakulteta te Turnitin. Sve navedene usluge su detaljno opisane

⁴³ Usp. Knjižnica - Ekonomski fakultet u Osijeku. URL: <https://www.efos.unios.hr/za-studente/knjiznica/> (2024-09-22)

⁴⁴ Usp. Knjižnica Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti. URL: <https://www.foozos.hr/knjiznica/o-nama> (2024-09-22)

kao pomoć korisnicima za njihovu upotrebu. Kod opisa usluge rada u čitaonici vidljivo je da Knjižnica ima dvije čitaonice, od kojih je jedna za tihi, a druga za grupni rad. Na istom mjestu su također se navodi kako se u čitaonici nalaze računalo, skener i printer. Knjižnica ima rampu te je pristupačna osobama s invaliditetom. Na stranici su lako dostupne informacije o mnogim aktivnostima koje organizira i u kojima sudjeluje Knjižnica. Knjižnica nije na društvenim mrežama.

Knjižnica Filozofskog fakulteta Osijek ima pregledne mrežne stranice na kojima su dostupne detaljne kontakt informacije kao i radno vrijeme Knjižnice.⁴⁵ Knjižnica je bila na prvom katu u zgradi Fakulteta do 2019. godine kada se seli u drugu zgradu. Knjižnica ima pristup za invalide. Knjižnica svojim korisnicima omogućuje korištenje oko 65 947 svezaka knjižne građe, časopisa, AV građe te doktorskih i magistarskih radova. Građa je smještena u prizemlju zajedno sa info pultom. Knjižnica nudi posudbu građe, uslugu digitalizacije literature za studente s oštećenjem vida, rad u čitaonici te korištenje računala, međuknjižničnu posudbu, bibliometrijske usluge, pristup repozitoriju Fakulteta, informacije za objavljivanje publikacija, informacije za indeksiranje članaka/časopisa u online bazama podataka, informacije o digitalnim identifikatorima znanstvenika/istraživača, profili za unapređenje vidljivosti/suradnje znanstvenika/istraživača, pristup online bazama podataka, pristup i korištenje online kataloga, edukaciju korisnika, pristup digitaliziranim knjigama te pristup zbirkama stare građe. Studentima su na raspolaganju dvije čitaonice od kojih je jedna za tihi a druga za grupni rad, sa ukupno 23 računala i 52 mjesta za učenje. Na početnoj mrežnoj stranici mogu se pronaći aktivnosti i programi u organizaciji Knjižnice te oni u kojima sudjeluje, a također se mogu pronaći i na vrlo ažurnoj Facebook stranici Knjižnice.⁴⁶

Knjižnica Pravnog fakulteta Osijek smještena je u prizemlju zgrade Fakulteta.⁴⁷ Informacije o radnom vremenu su lako dostupne na mrežnoj stranici. Knjižnica posjeduje zbirku monografskih publikacija koju čini nešto više od 36 000 svezaka knjiga, uključujući domaću i stranu literaturu te relevantnu referentnu građu, zbirku od 200 naslova domaćih te 314 naslova stranih časopisa, zbirku doktorskih i magistarskih radova, službene publikacije RH, referentna zbirku, zbirku stare građe te zbirku fakultetskih izdanja. Knjižnica nudi usluge upisa u Knjižnicu, posudbu građe, korištenje građe u čitaonici, korištenje računala u čitaonici, informacijske usluge, usluge edukacije, pomoć za pretraživanje kataloga, online kataloge,

⁴⁵ Usp. Knjižnica - Filozofski fakultet Osijek. URL: <https://www.ffos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)

⁴⁶ Isto.

⁴⁷ Usp. Knjižnica Pravnog fakulteta. URL: <https://www.pravos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)

pomoć pri citiranju i pisanju radova, međuknjižničnu posudbu, mnoštvo digitalnih izvora (baze podataka, repozitoriji, digitalne knjige, časopisi...) te pristup fakultetskim izdanjima. Knjižnica zauzima prostor od 410 m² unutar kojega se nalaze nastavnička i studentska čitaonica, Europski dokumentacijski centar, posudbeni odjel, ured voditeljice, prostor spremišta knjiga, časopisa i ostale građe, te ostali prostori. Čitaonica Knjižnice ima 47 radnih mjesta te 4 računala, a u čitaonici je smještena referentna zbirka rječnika i enciklopedija, te službeni listovi koji su dostupni za korištenje u čitaonici. Knjižnica u drugoj zgradi Fakulteta (adresa Stjepana Radića 17) ima nastavničku čitaonicu koja je i Europski dokumentacijski centar unutar kojeg je smješteno jedno računalo za individualna pretraživanja korisnicima Centra te 15 računala za rad korisnika.⁴⁸ Nisu dostupne informacije o pristupu za osobe s invaliditetom. Knjižnica ima ažurnu Facebook stranicu.

Na mrežnoj stranici Knjižnice Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku⁴⁹ je jasno navedeno radno vrijeme knjižnice, a dostupne su poveznice na MetelWin katalog Knjižnice te CroList katalog Knjižnice i DABAR repozitorij. Također se nalaze poveznice za ispunjavanje Zahtjeva za izdavanje potvrde o indeksiranosti i citiranosti radova u bazama podataka WOS i Scopus te Pravilnik o radu knjižnice. Na stranici se navodi informacija kako se na računalima u knjižnici slobodno može pristupiti digitalnim bazama podataka putem nacionalne licence te od kuće pomoću prijave na Proxy Portala elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. Od digitalnih usluga mogu se pronaći poveznice na nekoliko repozitorija te poveznica na DABAR. Navode se neke od besplatnih online dostupnih digitalnih zbirki: Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Europeana, Getty Research Portal, digitalne zbirke Knjižnica grada Zagreba, Muzej za umjetnost i obrt, online zbirka Muzeja moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka, Hrvatski državni arhiv, Topoteka Osijek - Tvrđa. Na stranici Knjižnice ne nalaze se informacije o knjižničnom fondu, količini i vrsti knjižnične građe, informacije o prostoru i opremi čitaonice ni informacije o pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Knjižnica Akademije ima izrazito aktivne Facebook, Instagram i Tiktok profile.

Knjižnica Kineziološkog fakulteta u Osijeku⁵⁰ nalazi se u dvorani Zrinjevac, a rad u knjižničnoj čitaonici reguliran je Pravilnikom knjižnice Kineziološkog fakulteta Osijek. Knjižnica je

⁴⁸ Isto.

⁴⁹ Usp. Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Knjižnica. URL: <http://www.uaos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)

⁵⁰ Usp. Kineziološki fakultet. Knjižnica. URL: <https://www.kifos.hr/knjiznica/> (2024-09-22)

opremljena s 20 računala za rad, a dva od njih pružaju studentima mogućnost korištenja programa Statistica. Knjižnični program Zaki nudi mogućnost pretraživanja sve obrađene građe. Od listopada 2021. godine knjižnica postupno svoj fond nadopunjuje građom koja pokriva obveznu i dopunsku literaturu iz kolegija preddiplomskoga i diplomskoga studija. Osim posudbe građe i rada u čitaonici, knjižnica nudi usluge međuknjižnične posudbe, uslugu „Pitajte knjižničara“, bibliometrijske usluge te uslugu „Želim knjigu“. Također, knjižnica početkom svake akademske godine održava edukacije korisnika u svrhu potpunijeg korištenja knjižnice te boljeg snalaženja i korištenja informacijama potrebnim za izradu seminarskih i drugih akademskih radova. Usluga virtualne učionice (dostupna na stranici fakulteta) nudi korisne informacije iz svijeta znanosti te mogućnost preuzimanja dokumenata korisnih za informacijsko opismenjavanje korisnika.⁵¹ Na stranicama knjižnice nalaze se informacije i poveznice za pristup bazama podataka u Nacionalnoj licenci i bazama podataka s besplatnim pristupom (na primjer Medline, PubMed). Također, dostupne su poveznice na digitalne repozitorije („DABAR“, „HRČAK“ i „ZIR“), časopise („Kinesiology“, „Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja“, „Annales Kinesiologiae“ te „Napredak: časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju“ i zbornik „Hrvatski kineziološki savez – Zbornik radova Ljetne škole“.

⁵¹ Isto.

4. Zaključak

Ovim radom pokušala se iskazati važnost i potreba za sveučilišnim, veleučilišnim i fakultetskim knjižnicama u Hrvatskoj kroz njihovu ulogu pružanja podrške studentima i znanstveno-nastavnom osoblju u njihovim akademskim, znanstvenim i stručnim potrebama. Nabrojane i proučene knjižnice nude širok raspon knjižničnih usluga, od kojih je jako važan pristup fizičkim i digitalnim zbirkama te osiguravanje prostora za neometani rad i učenje. Bitne informacije na mrežnim stranicama knjižnica uključuju informacije o lokaciji knjižnica, vrsti građe i usluga koje knjižnice nude, informacije o knjižničnom fondu, informacije o dostupnosti čitaonica za tihi te grupni rad te informacije o opremi i uslugama koje se mogu dobiti na korištenje u čitaonici itd. Analizom sveučilišnih, veleučilišnih i fakultetskih knjižnica u Hrvatskoj uviđa se važnost osiguravanja dostupnosti, točnosti i ažurnosti informacija o knjižnicama i njihovim uslugama na društvenim mrežama. Razvijanje digitalnih usluga smatra se presudnim za ispunjavanje zahtjeva akademske zajednice, pogotovo u dobu gdje su digitalne platforme u konstantnom napretku te su preferirani izvor informacija studentima i svim pripadnicima znanstvenih zajednica. Konstantno unapređivanje fizičkih i digitalnih knjižničnih izvora i usluga osigurava napredak zajednice, a knjižnicama osigurava nezamjenjivost i opstanak.

Literatura

1. Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Knjižnica. URL: <http://www.uaos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)
2. Centar za turističku dokumentaciju i informaciju. URL: <https://www.unidu.hr/centar-za-turisticku-dokumentaciju-i-informaciju/> (2024-09-01)
3. Fakultet agrobiotehničkih znanosti. Knjižnica. URL: <https://www.fazos.unios.hr/knjiznica> (2024-09-22)
4. Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija. Opće informacije knjižnice. URL: <https://www.ferit.unios.hr/fakultet/objave/10398/KNJIZNICA#opce|informacije|knjiznice> (2024-09-22)
5. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. URL: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/misija-i-vizija/> (2024-09-01)
6. Kineziološki fakultet. Knjižnica. URL: <https://www.kifos.hr/knjiznica/> (2024-09-22)
7. Knjižnica - Ekonomski fakultet u Osijeku. URL: <https://www.efos.unios.hr/za-studente/knjiznica/> (2024-09-22)
8. Knjižnica Fakulteta primijenjene matematike i informatike. URL: <https://www.mathos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)
9. Knjižnica Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo. URL: <https://www.fdmz.hr/index.php/hr/ustroj/knjiznica> (2024-09-22)
10. Knjižnica Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti. URL: <https://www.foozos.hr/knjiznica/o-nama> (2024-09-22)
11. Knjižnica Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Osijek. URL: <http://www.gfos.unios.hr/knjiznica> (2024-09-22)
12. Knjižnica - Filozofski fakultet Osijek. URL: <https://www.ffos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)
13. Knjižnica Medicinskog fakulteta. URL: <https://www.mefos.unios.hr/index.php/hr/knjiznica/knjiznica> (2024-09-22)
14. Knjižnica Međimurskog veleučilišta u Čakovcu. URL: <https://www.mev.hr/studentski-zivot/knjiznica/> (2024-09-22)
15. Knjižnica Pravnog fakulteta. URL: <https://www.pravos.unios.hr/knjiznica/> (2024-09-22)
16. Knjižnica – Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću. URL: <https://velegs-nikolatesla.hr/knjiznica/> (2024-09-01)

17. Knjižnica VEVU. URL: <https://www.vevu.hr/knjiznica-vevu/> (2024-09-22)
18. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. URL: <https://nsk.hr> (2024-09-01)
19. O Knjižnici - Veleri. URL: <https://www.veleri.hr/hr/o-knjiznici> (2024-09-01)
20. O Knjižnici – VuV. URL: <https://vuv.hr/o-visokoj-skoli/knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-22)
21. Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek. Knjižnica. URL: <http://www.ptfos.unios.hr/index.php/knjiznica/knjiznica> (2024-09-22)
22. Sveučilišna knjižnica Rijeka. URL: <https://svkri.uniri.hr/o-knjiznici/> (2024-09-01)
23. Sveučilišna knjižnica u Splitu. URL: <https://www.svkst.unist.hr> (2024-09-01)
24. Sveučilišna knjižnica u Zadru. O knjižnici. URL: <https://sveucilisknjiznica.unizd.hr/o-knjiznici-kontakt/kontakt> (2024-09-01)
25. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. URL: <https://www.unios.hr/o-sveucilistu/sastavnice/> (2024-09-01)
26. Sveučilište u Slavonskom Brodu. Knjižnica. URL: <https://www.unisb.hr/knjiznica/> (2024-09-01)
27. Sveučilište Sjever. O knjižnici. URL: <https://www.unin.hr/sveucilisna-knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-01)
28. Veleučilište u Virovitici. Katalog. URL: <https://library.foi.hr/lib/index.php?B=425> (2024-09-22)
29. Veleučilište u Virovitici. URL: <https://vuv.hr/> (2024-09-22)
30. Veleučilište u Virovitici. URL: <https://library.foi.hr/lib/index.php?page=knjiznica&B=425&lok=&E=> (2024-09-22)
31. Vevu-#znanjemprotivkorone. URL: <https://padlet.com/tiviclovrinovic/znanjemprotivkorone-2iuqx9oxbz5e> (2024-09-22)
32. Vodič za korisnike – VuV. URL: <https://vuv.hr/o-visokoj-skoli/knjiznica/vodic-za-korisnike/> (2024-09-22)
33. UNIDU | Sveučilište u Dubrovniku. URL: <https://www.unidu.hr/> (2024-09-01)
34. Zdravstveno veleučilište Zagreb - O knjižnici. URL: <https://www.zvu.hr/sluzbe-knjiznica/o-knjiznici/> (2024-09-22)